

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่ใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยได้กำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม 8 กลุ่ม ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งกำหนดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม สร้างเสริมศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนตามศักยภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกื้อกูลการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมอย่างมีความสุขด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ (กรมวิชาการ, 2546 : คำชี้แจง) ดังนั้นจึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของทุกสถานศึกษาที่จะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ให้กว้างขวาง หลากหลาย (กรมวิชาการ, 2546 : 6) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถแบ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (1) กิจกรรมแนะแนว (2) กิจกรรมนักเรียน (3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (กรมวิชาการ, 2551 : 6-7)

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการเตรียมตัวสำหรับการจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและวางแผนอาชีพในอนาคต จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับนี้มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่ม ในรูปแบบของการแสวงหาแนวทางสำหรับการเรียนรู้และแก้ไขปัญหา การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาเน้นการค้นคว้า สำรวจ และฝึกทักษะต่างๆสำหรับการเรียนรู้ โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาจะอยู่ในช่วงวัยรุ่น (รัญจวน คำฉิมพิทักษ์, 2545 : 20) ด้วยเหตุนี้การแนะแนวจึงเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการพัฒนามนุษย์ให้มีศักยภาพในการปรับตัวอย่างเหมาะสมในสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและมีปัญหามากมาย (กมลวรรณ เทียงธรรม, 2546 : 36) ซึ่งส่งผลต่อการมีทักษะทางสังคม คือ การที่บุคคลสามารถจัดการกับอารมณ์ในเรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี สามารถอ่านสภาพการณ์ทางสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างแม่นยำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ราบรื่น สามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในการชักจูงและเป็นผู้นำในการประนีประนอมและยุติข้อโต้แย้งเพื่อการร่วมมือกันและการทำงานเป็นทีมได้ ดังนั้นทักษะทางสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถจะอยู่ได้ตามลำพัง ต้องมีเพื่อน มีกลุ่มสังคม ที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่สังคมเล็กๆ ในครอบครัวขยายออกไปเป็นสังคมห้องเรียน สังคมโรงเรียน สังคมในอาชีพการงาน จนถึงประเทศและโลก ทุกกลุ่มสังคมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งพหุอาศัยกัน ซึ่งต้องอาศัยทักษะทางสังคม ในการดำเนินการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งนี้การที่บุคคลในสังคมมีทักษะทางสังคมที่ดีนั้น ย่อมส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นมีความสามารถทางสังคม สามารถปรับตัวหรือดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การศึกษาภาพรวมสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน 2547-2548 โดยโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) พบข้อมูลอันแสดงถึงภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่น่าห่วงใยในหลาย ๆ ด้าน พบว่า เด็กจำนวนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดที่เศรษฐกิจดีจะมีพฤติกรรมที่วอกกลางคืน และการถูกล่วงละเมิดทางเพศสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาข้อมูลภาพรวมจะพบว่าเด็กตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไปมีการเล่นการพนัน ทั้งพนันบอล หวยบนดินและการชิงโชคทาง SMS เด็กประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่ถูกขู่กรงโครกทรัพย์ในสถานศึกษา รวมถึงเด็กมัธยมศึกษาที่ถูกทำร้ายร่างกายในโรงเรียนมีถึงประมาณร้อยละ 10 เด็กจำนวนไม่น้อยมีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสมกับวัย เช่น ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูการ์ตูนโป๊ VCD โป๊ เว็บโป๊ เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งยอมรับว่า เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว และยังพบว่า มีเด็กอายุต่ำกว่า 19 ปี ที่มาทำคลอดและทารกที่ถูกทอดทิ้งอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่า มีเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่พยายามฆ่าตัวตาย ในอัตราไม่น้อยกว่า 30 ต่อประชากรแสนคน หรือประมาณวันละ 14.48 คน/วัน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของครอบครัวและสังคมของเด็ก ก็จะพบว่าเด็กส่วนใหญ่ ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือมีพ่อแม่ไม่ครบ เด็กใช้เวลาไปกับการพูดโทรศัพท์ ดูโทรทัศน์และเล่นอินเทอร์เน็ตมาก โดยเฉพาะบทบาทของเพื่อนที่มีต่อเด็กและเยาวชนนั้นสูงมาก โดยมีข้อมูลว่าเด็กใช้เวลาอยู่ที่บ้านเพื่อนเฉลี่ยถึงวันละเกือบ 2 ชั่วโมง ซึ่งมากกว่าการใช้เวลาในการอ่านหนังสือเรียนที่ใช้เพียงแค่วันละ 70-80 นาทีเท่านั้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 33-34) จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การขาดแรงจูงใจในการเรียน การขาดความสามารถ การขาดทักษะในการเรียน การไม่รู้จักรับบริหารเวลาเรียน การไม่สามารถดำเนินชีวิตตามเป้าหมาย การมีความเครียดและวิตกกังวลสูง การขาดความภาคภูมิใจในตนเอง หรือมองไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ไม่เคารพตนเอง คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ ขาดทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับคนอื่น พ่อ

แม้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ ใกล้เคียงลูก วิธีการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2544 : 1) สภาพเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคน โดยเฉพาะเด็กที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการเรียนรู้และพัฒนาในทุกๆด้าน ซึ่งพบว่าพฤติกรรมที่เสี่ยงในการเกิดปัญหาทางด้านอารมณ์ ด้านความประพฤติก/เกร ด้านพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง/สมาธิสั้น ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสัมพันธ์สภาพทางสังคม มักเกิดในช่วงวัยรุ่น เพราะช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในการปรับเปลี่ยน เป็นวัยค้นหาตนเอง ต้องการการยอมรับ ตลอดจนเพื่อนมีอิทธิพลสูงเนื่องจากลักษณะเฉพาะตัวของวัยรุ่น ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ การต้องการความเป็นอิสระ ความต้องการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ต้องการยอมรับในสังคม การที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่ สิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหา และในบรรดาพฤติกรรมที่ขัดกับสังคมของเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียนนั้น มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหามากมายอาทิเช่น พฤติกรรมก้าวร้าว เกร พูจจา ไม่เหมาะสม ขาดความยับยั้งชั่งใจ เป็นต้น ฉะนั้นเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เรียน จึงควรมุ่งส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้ ฝึกทักษะการดำเนินชีวิตหรือทักษะทางสังคม โดยเริ่มจากฐานให้ทุกคนได้รู้จักเข้าใจตนเองและใช้พลังต่างๆ ที่มีอยู่ในตนเองอย่างเต็มที่ อันจะช่วยให้สามารถจัดการกับปัญหาชีวิตและอาชีพ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีจิตสำนึกรับผิดชอบ ทำประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคมส่วนรวม (กรมวิชาการ, 2544 : 1-2)

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เช่น ปันดคา มณีจักร (2546 : 74) ที่พบว่าหลังจากการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยการแนะแนวชีวิตและสังคม นักเรียนมีทักษะทางสังคมโดยรวมและทักษะทางสังคมรายด้าน ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการปรับตัวทางสังคมและด้านการยอมรับตนเองและผู้อื่น เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ศิริรัตน์ เวียงพระปรก (2546 : 80) ได้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยามที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคาราสุมุทร อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่าการใช้กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยามและการฝึกทักษะทางสังคม สามารถช่วยให้พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาพฤติกรรมลดลงได้ และงานวิจัยของ สรรเสริญ หุ่นแสน (2547 : 131) พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาความสามารถทางสังคมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางสังคมเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่ ชุดการสอนกิจกรรม

แนะแนว เป็นสื่อการเรียนการสอนอีกชนิดหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาการมีทักษะทางสังคมของผู้เรียนให้ดีขึ้น และทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนกิจกรรมแนะแนว และสามารถส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดีขึ้นในลำดับต่อไป

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนคงใหญ่วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก เป็นปีแรก นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การที่ได้เข้ามาศึกษาต่อในสถานที่เรียนใหม่ ต้องพบเจอกับครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ประกอบกับสื่อและเทคโนโลยีที่นักเรียนสามารถบริโภคได้ไม่จำกัด เศรษฐกิจ และสภาพครอบครัว ทำให้นักเรียนต้องมีการปรับตัวอย่างมาก ซึ่งย่อมส่งผลต่อการมีทักษะทางสังคม ดังที่ ปนัดดา มณีจักร (2547 : 3) กล่าวว่า ความสามารถด้านทักษะทางสังคม หากมีการตกผลึกอยู่ในตัวเด็กและเยาวชนแล้ว ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นรากฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นในโรงเรียน และการดำเนินชีวิตในสังคมภายนอกโรงเรียนอีกด้วย

ในฐานะที่ผู้วิจัย ได้ทำการสอนกิจกรรมแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้ให้นักเรียน ได้มีทักษะทางสังคมตั้งยังเยาว์วัย ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพการแสดงออกที่ดี ดิดตัวนักเรียนไปตลอด อีกทั้งสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

การใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะช่วยพัฒนาการมีทักษะทางสังคมได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนกิจกรรมแนะแนว ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว มีการพัฒนาทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคงใหญ่วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 112 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคงใหญ่วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากห้องเรียนแต่ละห้อง จำนวนห้อง 3 ห้อง ๆ ละ 10 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น คือ การเรียนรู้จากการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะทางสังคมและความพึงพอใจ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของกิจกรรมแนะแนว ด้วยการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 กิจกรรม โดยเนื้อหาของกิจกรรมได้ศึกษามาจากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และองค์ประกอบของทักษะทางสังคม 5 ด้าน ซึ่งกำหนดโดยองค์การอนามัยโลก (WHO, 1994 อ้างถึงใน พิมพ์ใจ บุญยัง, 2540 : 29) ซึ่งในแต่ละด้านผู้วิจัยกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านละ 2 กิจกรรม โดยใช้เวลาดทดลองกิจกรรมละ 1 ชั่วโมง ดังนี้

ด้านที่ 1 กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ฉันเป็นใคร

จำนวน 1 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 2 ใจใส่ใจ

จำนวน 1 ชั่วโมง

ด้านที่ 2 กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

กิจกรรมที่ 3 อยากบอกให้โลกรู้

จำนวน 1 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 4 หน้าที่นั้นสำคัญไฉน

จำนวน 1 ชั่วโมง

- ด้านที่ 3 กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ได้แก่
- กิจกรรมที่ 5 ดวงดาวแห่งมิตรภาพ จำนวน 1 ชั่วโมง
  - กิจกรรมที่ 6 เพราะเหตุใด ใครๆจึงสื่อสารกัน จำนวน 1 ชั่วโมง
- ด้านที่ 4 กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญญา ได้แก่
- กิจกรรมที่ 7 คิดก่อนทำ จำนวน 1 ชั่วโมง
  - กิจกรรมที่ 8 ไขปัญหาดี ชีวิตมีสุข จำนวน 1 ชั่วโมง
- ด้านที่ 5 กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้แก่
- กิจกรรมที่ 9 ปฏิบัติการจัดการอารมณ์ จำนวน 1 ชั่วโมง
  - กิจกรรมที่ 10 ความเครียดแก้ได้ จำนวน 1 ชั่วโมง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยใช้คาบกิจกรรมชุมนุม ซึ่งเป็นชั่วโมงสุดท้ายของทุกวันอังคารในการทำการทดลอง

5. สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง

โรงเรียนดงใหญ่วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ตำบลดงใหญ่ อำเภอบัวชุม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อการสอนเพื่อส่งเสริมการมีทักษะทางสังคม ในรายวิชากิจกรรมแนะแนวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดงใหญ่วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของนักเรียนใน 5 ด้าน ได้แก่การมีความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ไขปัญญา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ซึ่งวัดได้จากการทำแบบวัดทักษะทางสังคม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามกรอบขององค์ประกอบของการมีทักษะทางสังคมทั้ง 5 ด้าน ขององค์การอนามัยโลก ซึ่งแต่ละด้านมีค่านิยามดังนี้

1. ความตระหนักรู้ในตนเอง และความเห็นใจผู้อื่น (Self Awareness and Empathy) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการค้นหา และเข้าใจจุดดีจุดด้อยของตนเอง ความแตกต่างที่ตนเองกับบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น

หรือสุขภาพ และความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก และเห็นอกเห็นใจอื่น ไม่ว่าจะในด้าน เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น หรือสุขภาพ

2. ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม (Self-Esteem and Social Responsibility) หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนว่าตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จัก รับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น สังคม คนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น และ ความรู้สึกของนักเรียน ที่มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อความ เจริญหรือความเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความภูมิใจใน ตน เพราะหากคนเรามีความภูมิใจในตน คนเหล่านี้ก็มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

3. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal Relationship and Communication Skill) หมายถึง ความสามารถของนักเรียน ในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อ สื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ เป็นต้น

4. การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา (Decision Making and Problem Solving Skill) หมายถึง ความสามารถของนักเรียน ในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางแก้ไขปัญหาที่ เหมาะสม และลงมือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด (Coping with Emotion and Stress Skill) หมายถึง ความสามารถของนักเรียน ในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมของตน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม และเป็นความสามารถที่ จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย และ หลีกเลียงสาเหตุพร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักเรียน ต่อการเรียนด้วยชุดการ สอนกิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัดโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยวัดความ พึงพอใจ 3 ด้านคือ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และสื่อการสอน และ ด้านวัดผลประเมินผล

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หมายถึง คุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนจากการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนรู้จากชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2 ในงานวิจัยนี้ได้กำหนดเกณฑ์ไว้คือ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบวัดทักษะทางสังคมหลังเรียนกิจกรรมในแต่ละด้านซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁)

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบวัดทักษะทางสังคม หลังเรียนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีทักษะทางสังคมตั้งแต่เยาว์วัย ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพการแสดงออกที่ดี คิดตัวนักเรียนตลอดไป
2. ครูสามารถนำกิจกรรมแนะแนวไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนในระดับชั้นต่างๆต่อไป
3. ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา สามารถนำรูปแบบของกิจกรรมแนะแนว ไปปรับใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลต่อไป
4. โรงเรียนสามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล หรือเพื่อให้ นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป